

POLITIKAI HELYZETKÉP

NAGYVILÁG

Még augusztusban *Dutra* elnök betiltotta a kommunista pártot, amit azonban a legfelsőbb törvényszék döntése 4 : 2 arányban megsemmisített. Természetesen ez a momentum legkevésbé sem változtatott a braziliai kommunistaüldöző és szovjetellenes politikán.

Ez az irányzat a nemrégiben *Rio de Janeiróban* tartott pánamerikai értekezleten az *USA* kommunistaellenes hevéitől még csak újabb tápot kapott.

Ennek logikus következménye volt a Szovjetunióval való diplomáciai viszony megszakítása, amit a brazil képviselőház 190 szavazattal a 6 kommunista szavazattal szemben jóváhagyott. A szakítás ürügyéül azt hozták fel, hogy „a szovjet kormány ellenőrzése alatt álló szovjet sajtó durva támadást intézett *Brazilia* elnöke és fegyveres ereje ellen.”

Csaknem egyidejűleg *Chile* kormánya is bejelentette, hogy megszakítja a diplomáciai kapcsolatokat a Szovjetunióval és Csehszlovákiával. A jegyzékek azzal vádolták a két államot, hogy diplomatáik chilei belügyekbe avatkoztak.

E lépés előzménye, hogy a chilei szénbányászok, még október elején sztrájkba kezdtek súlyos munkafeltételeik megjavítása céljából. A bányatulajdonosok nyomására a chilei kormány a hadsereget és légierőt mozgósította a sztrájkolók ellen.

A belügyminiszter a szénsztrájk következményeiért a kommunistákat tette felelőssé, a párt és a szakszervezet 360 vezetőjét letartóztatta.

Mind a braziliai, mind a chilei eredményeket *Washington* igen szűkszavúan kommentálja. Mégis, — amint a *News Chronicle* írja — lehetetlen észre nem venni a kapcsolatot a *rio de janeirói pánamerikai értekezlet és a délamerikai államok viselkedése között*.

Az amerikai külpolitika szovjetellenes tónusa minden vonalon kifejezettebbé vált.

Ezt mutatja *Byrnes*, volt külügyminiszternek most megjelenő „Speaking frankly“ (Beszéljünk őszintén) című könyve. A könyv felhívás arra, hogy az *USA* igyekezzék a Szovjetunióra redkényszeríteni a maga elgondolásait Németország kérdésében, valamint a többi főkérdésben. Amennyiben a Szovjetunió ezeket az elgondolásokat nem hajlandó elfogadni, úgy háborút kell ellene indítani és a szovjet megszálló csapatokat atómbombával kell kiűzni Németországból...

Hogy szó és tett között micsoda úr tátonghat, azt bizonyítja az, hogy *Byrnes* könyvének megjelenésével egyidejűleg a *USA* küldött is elfogadta az *UNO*-ban azt az egyhangúlag megszavazott javaslatot, amely elítéli minden a békét veszélyeztető tevékenységet.

Az *USA* antiszovjet politikájának oka elsősorban nem az ideológiai, vagy a nagyhatalmi, hanem gazdasági.

Az Egyesült Államokban egyesek kezében mérhetetlen vagyon halmozódott fel, viszont a széles dolgozó tömegek életszínvonala egyre lejjebb száll. Az aranytartalék elérte a 23.000 millió dollár értéket, a *Bureau of Labor Statistics* szerint ugyanakkor a dollár vásárlóereje az 1939-es érték felére csökkent. A tojás, vaj, tej és minden ruházati cikk jelentősen megrágult, a húsárak háromszor annyiba kerülnek mint békében.

Mindez, amint Manning angol munkáspárti képviselő mondotta — *komor képet ad az USA gazdasági helyzetéről, amelyet az árak emelkedése, a munkanélküliség, az infláció és a parlagon heverő tőke jellemez. Ez utóbbi tényezők pedig magukban hordják minden eddignél hatalmasabb gazdasági válságnak csiráit.*

Az amerikai szovjetellenes orientációnak *belpolitikai oka is van. Az Egyesült Államok 1948-ban elnököt választ és az antiszovjet lépések részben a választási harchoz tartoznak. A demokrata párt, amely antiszociális politikájával eljátszotta a baloldali tömegek szimpátiáját, e tömegek helyett szovjetellenes politikájával a jobboldal és a trustök rokonszenvét akarja elnyerni.*

Ebbe a fejezetbe tartozik a Roosevelt elnök emléke ellen folyó hadjárat, akinek haladószerű politikája sok borsot tört az amerikai trustvezérek orra alá.

A hadjárat természetéből kifolyólag a liberálisok, demokraták és *mindenfélre haladó szellemű ember*, vagy megnyilatkozás ellen is irányul. Így például a Rankin-féle hírhedt *Amerikaellenes Cselekedeteket Vizsgáló Bizottság* legutóbb a milíomos hollywoodi filmszínészek széles baloldalinak egyáltalában nem nevezhető csoportját vádolta meg a kommunistasággal. Maga Eric Johnson, az amerikai filmipari szövetség elnöke is *erélyesen tiltakozott* a Rankin bizottság módszerei ellen és kijelentette, hogy ennek következménye csak az lehet, hogy „*minden amerikait, jól-lehet nem is kommunista, szellemi koncentrációs táborba zárnak*“.

Az USA az általa megszállt németországi zónára is *kiterjeszti a kommunistaellenes propagandát. Az amerikai zónában lévő német rádióállomásokat, valamint az amerikai hadsereg lapját is szovjetellenes hírverésre állítják be.* Ezzel a német hírforrások tehát ugyanattól a híryanagtól lesznek hangosak, mint 1933-tól 1945-ig...

A kommunistaellenes magatartásnak azonban az amerikai imperialisták nem csupán az USA-ban, vagy a közvetlen vonzóerejéhez tartozó országokban akarnak híveket szerezni, de sok más országban is.

Igy történt ez, több-kevesebb sikerrel *Franciaországban*, ahol, mint Thorez megállapította, *Ramadier a kommunistákat az USA nyomására szorította ki a kormányból. Az ennek fejében kapott gazdasági támogatás azonban nem segítette Franciaország nehéz helyzetét. A többszáz millió dollárt kitevő „gyorssegély“, „kölcson“, „támogatás“ ellenére a frank inflálódik, a kenyéradagot leszállítják, az árak emelkednek. A rossz gazdasági helyzet hatalmas sztrájkokat vált ki. Legutóbb a párisi földalatti vasút alkalmazottai tették le a munkát, mert követeléseiket nem teljesítették. A Ramadier kormány végső eszközként hiába próbálkozott a dolgozók katonai mozgósításával, valamint sztrájk török bevetésével, kísérletei hajótörést szenvedtek 34.000 dolgozó egységén. Végül is a munkabeszüntetés a munkások győzelmével ért véget; a Métro dolgozói ideiglenes jellegű bérkiegészítést kaptak.*

Alig ültek el a sztrájk okozta kedélyhullámzások, amikor az aktuálisá vált *közszégi választásoktól* lettek hangosak a francia belpolitikai berkek.

A közszégi választások első menete a *kispártok és a katolikus párt megsemmisítő vereségét hozta. A legtöbb szavazatot a de Gaulle-féle jobboldali tömörülés kapta (40%), a következő, a kommunista párt 30%-kal, utána a szocialisták 19%-kal, végül a katolikusok 9%-kal. A Ce Soir ezen eredményért a munkáspártok torzalkodását teszi felelőssé, azt írván, hogy: ismét bebizonyosodott miszerint egy oppor-tunis-a szociáldemokrata jobbszárny és az ugynevezett „középpártok“ kommunistaellenes összefogása a szélsőjobboldal malmára hajtja a vizet, és a középpártok lemorzsolódását idézi elő, anélkül, hogy a kommunista párt mögött levő egy-séges tömeget megbonthatná.*

A választások második fordulójában, bár a jobboldali pártok legtöbb helyen a szocialista jelöltre adták szavazatukat, ezzel igyekezvén szélesíteni a szakadékokat a munkáspártok között, *de Gaulle*ék szerzett előnye leolvadt, úgy, hogy a végleges számadatok alábbiak szerint alakultak: *Kommunista párt* 33%, *szocialista párt* 21.1%, *katolikus párt* 12.9%, *de Gaulle* 28.8%, *egyéb*.

Az *Exchange Telegraph* szerint *de Gaulle* előretörése csupán a francia jobboldal táborán belül jelent átcsoportosulást: a katolikusok és radikálisok nagy tömege elhagyta pártját és csatlakozott *de Gaulle*hoz. Ebben a jelenségben is a polarizáció törvénye érvényesült.

A választás tanulságát a legvilágosabban a *Franc Tireur* szűri le, megállapítva, hogy ahol kommunisták és szocialisták közös listával indultak, ott a reakció semmi eredményt nem tudott elérni.

Ennek a megállapításnak helytálló voltát igazolják az olaszországi események. Ebben az országban az amerikai kölcsönpolitika olyan befolyásra tett szert, hogy a kormányzásból, nemcsak a kommunistákat, de a szocialistákat is eltávolította. Az olasz községi választások alkalmából az amerikai dollárdiplomácia legnehezebb ügyűit vonaltatta fel az olasz jobboldal védelmére.

Műndezek ellenére Rómában, amely a jobboldal komoly bástyájának számított, a 3/4 millió leadott szavazatból a legnagyobb szavazatmennyiséget számszerűen 208.000-el a kommunistákból, szocialistákból, és kispolgári pártokból álló *Népi Blokk* kapta. Második a kormányzó keresztény demokráta párt lett 204.000-el, harmadik a neofasizista *Uomo Qualunque* 63.000 szavazattal. Saragat az amerikai támogatás ellenére összesen 3 mandátumot birt meg szerezni.

A baloldali győzelem a munkásegység gyümölcse és kifejezője a munkástömegek *de Gasperi* és imperialistaellenes hangulatának.

A demokratikus és imperialista erők távolkeleti egyik ütközőpontja a koreai kérdés, amelyet most tárgyal az UNO.

A 29 millió lakosságú ország függetlenségét az 1943-ban Kairóban aláírt egyezmény biztosítja. Korea igen gazdag ásványi kincsekben. Déli részén remek termőterület van, és mivel a félsziget belenyúlik a japán tengerbe is, stratégiailag igen fontos. 1945-ben Moszkvában a nagyhatalmak 5 évben állapították meg a megszállás szükségességét, a 38-ik szélességi fok mentén megszállási szempontból kettéosztván az országot. Az északi iparvidék a szovjet, a déli mezőgazdasági terület, amely stratégiailag fontosabb, amerikai megszállás alá került. A két megszállási zóna gazdasági és társadalmi szerkezete rendkívüli módon hasonlít a Németországi zónákéhoz. A megszállási kérdések tárgyában összeült közvetlen szovjet-amerikai megbeszélések nem vezettek eredményre, mert az USA 500 millió dolláros kölcsönt fektetett Koreába és hogy „a gyakorlott munkaerők leváltása ne okozhasson zökkenőt az állam apparátusában“ meghagyta a japánokat a vezető állásokban.

Az UNO előtt az USA kormány elutasította azt a szovjet ajánlatot, hogy legközelebbi időn belül vonják ki mind az amerikai, mind a szovjet csapatokat Koreából. Ehelyett az javasolta, hogy 1948. márciusában az UNO ellenőrzése mellett tartsanak választásokat Koreában és az UNO által kiküldött bizottság ellenőrizze az amerikai és szovjet csapatok kivonását. Gromiko szovjet delegátus ellenjavaslatában azt ajánlja: az év végéig valamennyi szovjet és amerikai csapatot vonjanak vissza, aminek megtörténte után Korea népe külső beavatkozás nélkül szavazhat kormányformája felett. Végül javasolja, hogy a koreai nép választott képviselőit

hívják meg az UNO közgyűlésére, hogy ott kifejtessék véleményüket. Döntés nem történt.

A polarizáció jelensége a Távolkelettől—Nyugatig valamennyi országban folyik. Ez a folyamat azonban *háborús konfliktust nem eredményezhet, mert a demokrácia erői egyre növekszenek, a világ valamennyi népe békét akar és egyellen ragy hatalom sem bírná el egy új háború gazdasági terheit.*

Magyarország.

Gazdaságpolitikailag az elmúlt időszakot 2 fontos esemény jellemezte: az egyik a munkásbíróságok felállítása, a másik a bankok államosításáról szóló törvényjavaslat elfogadása.

A munkásbíróságok az árak emelkedése elleni harc céljait szolgálják. Tekintve, hogy a termelés igen sok szektorában már elértük a békebeli színvonal 75—80%-át az egyes cikkekben mutatkozó hiány, valamint a drágulás már *nem annyira termelési probléma, mint inkább rendőri és bírói. Célszerűnek mutatkozott egy olyan bírósági tanács alakítása, amelynek tagjai abból a rétegből kerülnek ki, amelyek a legtöbbet szenved a drágaságtól, valamint az azt előidéző spekulánsoktól és feketézőktől: a nagyipari munkásságból.*

Az *uzsorabírósági különtanács* 3 hónapos időtartamra kijelölt 5 tagból áll, élén az igazságügyminiszter által kijelölt ítélőbíróval. *Hatáskörébe* tartozik minden árdrágító visszaélés és a közellátás érdekét veszélyeztető büntetést, ha elkövetője hasonló büncselekmény miatt 1941. július 1. óta már büntetve volt, ha üzletszerűen követte el a cselekményt, jelentős illetéktelen nyereséget ért el, vagy ha a cselekmény a gazdasági rend érdekét súlyosan veszélyeztette. Kétszabhat fegyház-büntetést, vagy fel is mentheti a vádlottakat. Az ítélet ellen *fellebbezésnek helye nincs.*

Minden valószínűsége meg van annak, hogy az uzsorabíróság munkásainak első drákói ítéletei után az árspekuláció alább fog hagyni, amint azt a cseh és jugoszláv példák bizonyították.

A másik fontos esemény a nagybankok *államosításáról* szóló törvényjavaslat, amelyet a minisztertanács elfogadott. E törvényjavaslat, amely a kormány munka-programjának egyik fontos része, mint a földreform a nagybirtokosok, az államosítás a nagyiparosok, — ez a pénzesurak lába alól fogja az anyagi alapot kihúzni, és ezzel politikai hatalmukat is megtöri.

Erre azért van szükség, mert a tőkeellátáson keresztül *a bankok a gazdasági élet irányítóivá váltak.* Néhány nagybank kezében tartja csaknem az egész államosított nehézipart, a papíripart, az élelmiszeripar és textilipar jelentős részét. De *a nagybankokat hízalta* a kamatabszorbálásán keresztül sok százezer kölcsönre-szoruló paraszt is. És nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a háború előtt a nagybankok tőkéje 25%-ban *külföldi tőkészek tulajdona* volt, ezen keresztül érvényesült sokszor a magyar gazdasági életben a *külföldi befolyás.* Az állami kézbe való átvétel ezeket az anomáliákat megszünteti.

A belpolitikai helyzet legkiemelkedőbb eseménye a *szociáldemokrata országos párválasztmány* összehívása volt. Az itt hozott határozati javaslat harcot hirdet a politikai és gazdasági *reakció ellen* és mozgósítja a párt tömegeit a *3 éves terv sikere érdekében.* A párválasztmány *testvéri szolidaritását* fejezi ki a *Szovjetunió,*

Valamint minden nép, nemzet és demokratikus mozgalom iránt, amely, kész harcolni a háború ellen, a jólétért és a szocializmusért. A határozati javaslat felhívja a pártvezetőséget az egység minden eszközzel való megvédésére, hangsúlyozza a függetlenséget és egyenjogúságot és kimondja, hogy a két munkáspárt közötti tárgyalások sürgős és eredményes befejezését a demokrácia létérdekének tartja.

Szakasits kijelentette, hogy a párt szervezeti és ideológiai egységét meg kell erősíteni és ezért Bán Antalt visszahívják az iparügyi minisztérium éléről, hogy mint ügyvezető főtitkárhelyettes a pártban működjen.

A Polgári Demokrata Pártból kizárták Vészi Mátyást, Ruppert Rezsőt és 8 társukat. A kizártak elhatározták, hogy új pártot alapítanak Országos Kossuth Párt néven. A párt bontó jobboldali elemek kizárása után, egységesen támogatják a koalíciós pártokat a reakció elleni küzdelemben.

A háborús hangulatkeltésnek még a parlamentben is akadt szószólója Slachto Margit képviselőnk személyében. A Keresztény Női Tábor vezetője egy tankönyv materialista szellemének támadása közben kijelentette: „Az anyagszállítások után az „emberanyagot“ is igénybe vehetik jóvátételi szállítások címén“. E szovjet ellenes és hazúg háborús rémhírért a nemzetgyűlés mentelmi bizottsága Slachtát két hónapra kitiltotta a Házból.

Ezen törekvések között elsőnek említendő a Jugoszláv Népköztársasággal 5 évre kötött kulturális egyezményünk, melyet a miniszterelnök, Szakasits miniszter elnökhelyettes, a külügy-, a közlekedésügyi és a honvédelmi miniszter írtak alá október közepén Tito marsallal Belgrádban.

A gazdasági és kulturális kapcsolatok további fejlesztésének szükségességén kívül, a nemzetközi helyzet gondos tanulmányozása alapján a két kormány képviselői között egyetértés jött létre abban, hogy a béke fenntartása, országaik biztonságára és szuverenitásuk védelmére a két ország közötti szorosabb együttműködést kívánja. Ezért a két kormány megállapodott abban, hogy a legrövidebb időn belül tárgyalásokat kezdenek barátsági és kölcsönös segélynyújtási egyezmény megkötésére, amelyet a két ország további békés fejlődéséhez szükséges lépéseknek tekintenek.

Ugyancsak öt esztendőös időtartamra Bulgáriával is kulturális egyezményt kötöttünk, amely rendezi a két ország kölcsönös tudományos, szellemi és művészeti anyag- és embercseréjét. A szerződő felek kötelezték magukat a szláv—bolgár—magyarellenés jelenségek, valamint a fasisztajellegű kulturális maradványok teljes kiküszöbölésére. Tildy köztársasági elnök a bolgár hét alkalomával mondott megnyitó beszédében abbéli reményét fejezte ki, hogy a találkozásokból és egyezségekből a sokat szenvedett népek testvéri együttélése és boldog jövője születik meg.

Kiegészíti ezt a két egyezményt az a megállapodás, amely a magyar és román kormány között jött létre. Ennek értelmében a kölcsönös barátság szellemében helyreállítják a két ország közötti diplomáciai kapcsolatokat.

Mind ezek a külpolitikai lépések azt bizonyítják, hogy Magyarország, amely a Horthy éra idején elszigetelt, idegen test volt a szomszédállamok szorító acélgyűrűjében, ma mint demokratikus állam összekötője és fontos kiegészítője a dél-keleuropeai népi demokráciák táborának.

Lóránt Imre